

1892-01-31

AFSENDER

Christine Mackie

MODTAGER

Ellen Sawyer

FAKTA

Dokumenttype:

Brev

Sprog:

Da

Dateringsbegrundelse:

Datoen er skrevet øverst s. 1

Generel kommentar:

Christine Mackie, f. Warberg, var gravid og ugift og i skjul hos ægteparret Rasmussen i Århus fra januar til sidst i marts 1892.

Ellen Sawyer, f. Warberg, var kortvarigt i huset hos ægteparret Havemann i Hamburg ("Den vide Verden").

Christine var tidligere i huset hos en familie på gården Fogdaryd i Sverige. Efter at have hørt Lindhardt prædike i Århus Domkirke, skrev Christine kritisk om hans prædiken i sin dagbog, og hun sendte ham efterfølgende disse dagbogssider.

Jenny Rasmussens mors navn kendes ikke.

Modtagerinfo (udskrift, tilskrift m.m.):

Af brevets indhold fremgår det, at det er sendt til Hamburg

Omtalte personer:

Harald Balslev

Blicher-Clausen Blicher-Clausen

Johannes Clausen, biskop

Henrik Havemann

Rebecca Havemann

Alhed Larsen

Mogens Lindhardt

Franz Neruda

Charles Rasmussen

- Rasmussen, Århus

Jenny Rasmussen, Aarhus

Anton Svendsen

Laura Warberg

Arkivplacering:

Kerteminde Egns- og Byhistoriske

Arkiv, BB2703

Trykt udgave:

Nej

Proveniens:
Gave til Østfyns Museer fra en
efterkommer af Astrid Warberg

DOKUMENTINDHOLD

Christine ønsker Ellen held og lykke i Hamburg og håber, at hun ikke får hjemve. Selv led Christine af hjemve, da hun arbejdede i Sverige, men det gør hun ikke nu, selvom hun er omgivet af uddannede mennesker.

Fru Rasmussen er hjertensgod. Kun er hun ubarmhertig overfor manden. Christine tror, det skyldes bitterhed, fordi begge parrets børn er født udenfor ægteskabet. Hr. Rasmussen forsøger at udtrykke sig "fint", og det er latterligt. Han er usoigneret og spytter dagen lang i en blikdåse. Ved middagsbordet tabte Fru Rasmussen en kunstig tand, og den gik bordet rundt. Væmmeligt!

Christine har ikke noget klaver at øve sig på, men hun skal leje et stueorgel.

Det var behageligt for Christine at blive nævnt i Lindhardts prædiken. Nu skal hun til to koncerter.

Alhed Larsen skriver ikke. Måske er der problemer i hendes og Haralds forhold? Christine er et dårligt eksempel for Alhed.

Ellen må ikke forelske sig i kaptajn Havemann.

TRANSSKRIFTION

Søndag d: 31/1 92. Kæreste lille Elle!

Nu skal jeg i Aften have påbegyndt en længere Skrivelse til dig – jeg håber dog, den skal blive en af de længere; hidtil har jeg jo ikke kundet sende dig andet end Smålapper. Først vil jeg ønske dig på det hæftigste Velkommen i "den vide Verden" – i Parantes bemærket, jeg vil håbe, du en lille Smule må have Fornemmelsen af at være ude i "den vide Verden", det er en Følelse, som jeg synes må udvikle én og give én en Smule Idé om at stå på egne Ben! – Altså, jeg vil ønske dig af mit ganske Hjærte Velkommen til Hamburg og ønske, at du må få det mest mulige Udbytte af Farten, kunne komme godt ud af det med dine Folk – det tvivler jeg ikke på nogen Måde om, at du vil for hans Vedkommende, hende kender jeg jo ikke meget til – og at du ikke må komme til at længes for galt, det er en grusom Pine, som jeg kender fra Fogdarød – Gud fri os vel, man er en Stakkel, når man lider af Hjemvé. Tænk dig, jeg har endnu ikke længtes, mens jeg har været her, ikke så meget som en Anelse af Hjemvé er kommen op i mig! Er det egentlig ikke underligt? Man skulde tro, at jeg netop under disse Omstændigheder mere end nogen Sinde skulde længes efter jer alle sammen, og netop nu, jeg er mellem Mennesker, jeg ikke – om jeg så må sige – har Tankegang sammen med; mon det er storsnudet at sige det! Dermed mener jeg jo egentlig, at jeg står på et "højere Dannelsesstrin" end de, det gør jeg virkelig også, forsåvidt som der er en Masse Spørgsmål,

som jeg gjerne gad drøfte med andre, f. Ex. meget af det jeg læse, men som de ikke fatter; jeg holder så umådelig lidt af at være storsnudet, og især hvad "Dannelse" angår, eftersom jeg er mig bevidst at være så lille, som vel muligt i åndelig Henseende – i Intelligens; men lad mig se, der er jo en Udvej, jeg kan slippe for at holde min Tankegang "højere" og så holde den "anderledes".

Du har jo i Grunden ikke rigtig nogen klar Forestilling om, hvordan Menneskene Rasmussens er, du kender dem jo egentlig kun fra Mors Breve, nu skal du få en, så vidt mine Evner rækker, nøjagtig Beskrivelse af dem. Først Fru R; hun er en Kone, hos hvem Hjærtelaget er det – hvad skal jeg sige – mest xx udviklede; hun er så hjærtensgod, som Dagen er lang, hun stod gjerne på Hovedet Dagen igennem for sine Medmenneskers Skyld, hvis de kunde have nogen Gavn eller Glæde af det; hun vilde selv – det er jeg vis på – undvære alt muligt af Behageligheder for at gøre det så godt som muligt for mig, hendes Omhu for mig fra den allerførste Aften har været utrolig; hun er kort sagt et sjældent godt og opofrende Menneske. Men der er en, som hun kan tyrannisere ubarmhjærtigt, og det er den sølle Rasmussen, han får mangen besk Mundfuld, kan du tro, og han nedsvælger den med en Engels Blidhed, det skikkelige Skrog han er; og ved du så, hvad den Hundselse stammer fra? Så vidt jeg med mine to menneskelige Øjne kan se fra, at han i deres Forlovelsestid forførte hende; begge Børnene er født udenfor Ægteskab; det har hun lidt så meget ved af begges Familie, at det har sat en Bitterhed i hendes Sind mod ham. Hun har ikke været med, da de opfandt Krudtet, det er sikkert, hendes Argumentation er somme Tider ganske forbavsende – men som sagt, hun har Hjærtet på rette Sted. Hendes Halvdel er det bedste Exemplar af en Nathue, jeg i mine Dage har set. Alene den Skikkelighed, hvormed han tager imod hendes mange Småstik, er sær N ["N" overstreget] nathueagtig; han er for øvrigt Skikkeligheden selv, så skikkelig, at det tit irriterer mig grænseløst; f. Ex. er jeg lige ved at kyle ham Pakker og Muffe i Synet, når jeg kommer hjem fra Byen og ringer på, og jeg så hører ham komme farende på sine Slæber aldeles hæsblæsende, som om der var et Uhyre efter mig, ud af hvis Klør det gjaldt at frelse mig! Men de er jo Synd, derfor gør jeg det heller ikke; han kunde såmæn også gøre meget for andre, men hans Godhed er [et overstreget ord] en Slags pjaltagtig Skikkelighed, som mere stammer fra Fejhed eller Ladhed end fra Hjærtevarme. Han er en grinagtig én at studere, der er en vis spytteagtig (!) Opvarterfinhed ved ham; hans Sprog er kosteligt al Tid højt opskruet og fuldt af fremmede Ord i en så grinagtig Form og Udtale, at jeg tit har ondt ved at lade være at le af ham. Han nedlader sig aldrig til at sige "hvordan"

"sådan" men "-ledes;" han er egentlig en ganske pæn Mand, men noget 3)

så uappetitligt skal man lede efter (eller helst lade være at lede efter, da to sådanne Exemplarer vilde forårsage kronisk Brækning) hans Skjortebryst ser allerede Mandag Aften ud som et af Gelskovs Viskestykker om Lørdagen, hans Negle henhøre under det unævnelige, og så har han en Egenskab, som sætter Kronen på det hele: han spytter al Tid; fra om Morgenen tidlig kan jeg høre ham mindst hvert 3die Minut: harsch – ptøj! Uha uha, især når jeg drikker min Kaffe er det en hamber én! Hver Gang jeg hører det herinde siger jeg halvhøjt for at lette mit Sind: uh, Spyttegris! Men det hjælper nu ikke, hver Dag spytter han sin lille væmmelige Blikpotte halv fuld. Ved Middagsbordet i Dag gik der en ud af Fru Rs løse Fortænder, den gik rundt og blev eftersat og drøftet og tilsidst anbragt på Dugen; jeg sad og vendte en Kødbolle i Munden, den vilde ikke ned! Den Slags Finesser må man her sætte sig ud over, men det falder mig ganske umådelig svært. - . - .

Nej, du kan tro, jeg øver mig ikke 2 Timer om Dagen, i den Tid, jeg har været her har jeg vel spillet ½ Time og ["og" overstreget] i alt og sunget en hel (i Træk) jeg skal til hendes Moder for at øve mig, og skønt hun er en meget rar gammel Kone, så går jeg alligevel nødig uden for mit Hi, kan du nok tænke – ja d.v.s. naturligvis går jeg mig en god Tur hver Dag. En af Dagene får jeg et lille bitte Stueorgel som jeg lejer for 3 Kr mdl. det glæder jeg mig umådelig til, så kan jeg da akkompagnere mig til Sang, min Stemme er så mærkværdig kraftig og køn i denne Tid, og jeg har så tit en morderlig Lyst til at synge. - Ja, var det ikke aparte med den Idé at sende Pastor Lindhardt mine 10 Dagbogsider, jeg havde da noget ud af det, det var en mærkelig og behagelig Følelse sådan at blive tiltalt direkte i en Prædiken: "Du, som mener - - " hvis her er en inde, som synes, at det, der siges fra Prædikestolen, er så "almindeligt" og "tåget" - og så vrængede han lidt på de to Ord! Dem havde jeg netop brugt, "alm." om hans Prædiken vedkommende Søndag og "tåget" om Præsternes Tale 4) i det hele taget! For Resten talte han så kønt og rart, og jeg blev så glad ved ham, fordi han overhovedet tog Notice af det og ikke i Stedet for blev arrig (der var næmlig slemme Ting i f. Ex. stod der, at han så evig ud til at komme vel meget i Selskaber; tillige at han vist var af det Salt, der var ved at tabe sin Kraft!!) jeg blev så glad ved ham, at jeg samme Aften skrev et Par Ord til Tak; der under skrev jeg: En, som søger. I Dagbogen stod der næmlig Hel ["Hel" overstreget] en hel Del om min Uklarhed i så mange Ting med Hensyn til Religionen, han sagde med Hentydning dertil flere Gange: "men er du virkelig et søgende Menneske." Efter min Tak med den

Underskrift talte han også til mig i sin næste Prædiken: "du, som kalder dig et søgende Menneske" o.s.v. Han er en dejlig Mand, jeg er kun bange for, at han er mig altfor dejlig! Han er en af de smukkeste Mænd, jeg har set, å så fuldendt skøn ligefrem! Nå, men koldt Vand i det varme Blod, som har så sørgelig let ved at koge over!! I Formiddags hørte jeg ham i Domkirken, og i Aften var jeg - trods min faste Beslutning om kun at gå én Gange i Kirke - i Frue Kirke og høre Biskop Clausen (Jenny Blichers Svigerfader) Men i Aften er jeg ikke så overanstrengt som sidst, den gamle, sjælden smukke Bisps Prædiken gled for Størstedelen blidt hen over Hovedet på mig, den var nok ellers køn, men jeg var så blidt anlagt i Aften. - Jeg er ene hjemme, men nu er jeg træt af at skrive, jeg skal gøre denne Epistel færdig i Morgen. Godnat, lille søde Elle! - -

Mandag d: 1/2. I Aftes, da jeg var kommen i Seng og lå og læste Aviser, så jeg om en Koncert, som skal [et overstreget bogstav] være her på Onsdag, vist en aldeles glimrende Koncert, idet mindst skal Neruda og - Anton Svendsen spille! Jeg må med skønt den bliver dyr, 2 1/2 Kr (!!) I Morgen skal jeg også høre en Koncert, som jeg glæder mig meget til, da jeg kender det meste af det, som skal synges og spilles; den koster kun 35 Øre. Jo, Alhed kommer herop til Katastrofen - rettere efter den, jeg vil da ikke håbe, at vi kan nå at telegrafere og hun at komme, inden det er forbi. Lad dig nu endelig snart fotografere, men tag ikke Billedet, uden når det er rigtig godt. Send det så rigtig snart. Du skaffer dig vel Silkebrevpapir? Det vejer jo så lidt. Skal vi bestemme at skrive hver 14de Dag? Sådan skal du vel skrive hjem. Ja, nu tror jeg

[Midt på side 2; på hovedet; vandret er indsat:] x også den er gået af med Alhed og Harald, - hun lovede mig i Dag for 8 Dage siden Brev midt i Ugen, og nu har vi Mandag i næste, så på en eller anden Manér må hun jo være op- [fortsættelse øverst på side 2; på hovedet:] taget; det kan da ikke slå fejl. Jeg vilde gjerne have ham ind i Familien, han er en ualmindelig prægtig Fyr. Men det er næsten Synd, at Alhed skal ind i det kedelige Forlovelses- og giftevæsen xx

[Midt på side 1; på hovedet; vandret er indsat:] xx Nå, men hun ved jo i Reglen, hvad hun gør, jeg tror ikke, hun overiler sig! Jeg har i alle Fald gjort mit, hvad alvorlige Formaning angår - og nu har hun jo mit Exempel for Øje. Ja, man gør dog måske en Smule Nytte ved sit dårlige Exempel! Det tænker jeg tit på med Glæde. Så, nu Farvel, min Engel! Skriv nu, når du har været der en Uges Tid [teksten fortsætter i venstre margen, side 1; på hovedet:] rigtig nøjagtig om alt, især dine Folk Bliv ikke væk i ham, jeg har været det!! Han er en mageløs rar og prægtig én. Lev så vel til næste Gang! Dette Brev skulde efter Beregningen ligge til dig ved din

Ankomst. Din Chr.

Brug nu dine Øjne og Øren godt(!)!!!!!!

[Indsat over teksten på side 1; på hovedet:] En ærbødig Hilsen til Hr. og Fru H!

Lad mig vide, hvornår dette Brev kom, så ved jeg, hvor længe de skal være under Vejs.

